ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา ฟื้นฟู ทำให้เกิดความยั่งยืน เป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทั้งทรัพยากรทางบก ทรัพยากรทางน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพสิ่งแวดล้อม และระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ให้สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกโดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศโดยมุ่งเน้นให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้จำนวน 36 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 **ในระดับบรรลุเป้าหมาย (สีเขียว) 1 เรื่อง ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 15 เรื่อง ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 16 เรื่อง** และ**ในระดับที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย (สีแดง) 4 เรื่อง** ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 11 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 25 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563	เรื่องและประเด็นปฏิรูป ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม)	กิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)
0601	ทรัพยากรทางบก	BR0601 เพิ่มและพัฒนาป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย
0620	ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติ	
0621	การปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	
0622	ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่เป็นธรรม	BR0602 การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด
0624	ปฏิรูประบบบุคลากร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	
0625	ปฏิรูประบบกลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	
0607	การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด	BR0603 การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน
0608	การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	
0610	การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล	
0614	การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning)	
0619	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ. 1982	BR0604 ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษกรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด
0609	การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง	
0611	การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง	
0612	การบริหารจัดการการประมงทะเล	
0613	การบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล	
0615	การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน	
0616	การแก้ปัญหา การกัดเซาะชายฝั่ง	
0617	การส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้องรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล	
0618	การบริหารจัดการพื้นที่ คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล	
0602	การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรน้ำ	
0603	การบริหารเชิงพื้นที่	
0605	ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ	
0604	ระบบเส้นทางน้ำ	
0606	ความรู้เทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ	
0623	ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศรวมถึงเครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน	
0629	ปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIAและEHIA)	
0631	ปฏิรูประบบการบริหารจัดการควบคุมมลพิษ	
0626	เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่ง กำเนิดให้มีประสิทธิภาพ	
0627	ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ	
0628	ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
0630	ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน	
0632	ปฏิรูปการผังเมือง	
0633	ปฏิรูปเครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม	
0634	ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ	
0635	ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	
0636	ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G01	สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล รักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับบรรลุค่าเป้าหมายแล้ว** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยที่ผ่านมาจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก)

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G02	มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 มีระดับ**บรรลุค่าเป้าหมายแล้ว** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยพิจารณาจากข้อมูลการจัดอันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก)

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G03	ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนน ปี 2564) โดยหากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ภายใต้การบรรลุเป้าหมายให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่ายังไม่บรรลุผลสำเร็จ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G04	เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนน ปี 2564) โดยหากพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ที่ผ่านมาประเทศให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยละเลยการสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการอย่างสิ้นเปลืองและขาดความสมดุลจนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่ายังไม่บรรลุผลสำเร็จ

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0601	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 เพิ่มและพัฒนาป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ทส.	มุ่งเน้นให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน	☹ ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล สถานภาพทรัพยากรป่าไม้ในการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้มีการบุกรุกทำลายอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SMART Patrol) และการลาดตระเวนครอบคลุม (Patrol Coverage) อีกทั้งยังมีการใช้ประโยชน์จากงานฐานข้อมูลสถานภาพทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near Real Time) โดยดำเนินการเชิงรุกในปี 2564 ตามนโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ครบวงจร **ทั้งนี้ สถานการณ์ที่ล่าช้าเกิดจาก สภาพภูมิประเทศในพื้นที่การดำเนินการมีปัญหาอุปสรรคและผลกระทบเกี่ยวกับเรื่อง ดิน ฟ้า อากาศ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้จำเป็นต้องชะลองานบางส่วน รวมทั้งชะลองานในพื้นที่ก่อสร้างที่ 2 เพื่อโยกย้ายกำลังพล แรงงานไปดำเนินการในพื้นที่ก่อสร้างที่ 1 ส่งผลให้งานก่อสร้างพื้นที่ก่อสร้างที่ 1 ไม่สามารถดำเนินการได้เสร็จ**

BR0602	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ดศ.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดข้อพิพาทระหว่างกลุ่มผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ด้วยเงื่อนไขข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมบนฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงมหาดไทยอยู่ระหว่างการจัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล

BR0603	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
มท.	มุ่งเน้นสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ จังหวัดนครราชสีมา โดยดำเนินโครงการที่สำคัญ ๆ อาทิ การขุดลอก การสร้างฝาย การสร้างอาคารบังคับน้ำ การพัฒนาระบบระบายน้ำ รวมถึงกิจกรรมปลูกป่า เพื่อให้เกิดบริหารจัดการในชุมชนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมตามแนวพระราชดำริการบริหารจัดการน้ำ ดิน ป่า และพลังงานอย่างบูรณาการ เพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ ทั้งน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำสำหรับทำการเกษตร ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้	☹ ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงมหาดไทย ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำรับมือกับมวลน้ำฝนสะสมจากอิทธิพลของพายุโซนร้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สถานการณ์ที่ล่าช้าเกิดจาก ด้านการจัดสรรงบประมาณขับเคลื่อนโครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณดำเนินการได้

BR0604	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
มท.	โดยกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดระยอง มุ่งเน้นไปที่ระบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษกรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด เป็นเขตหนึ่งใน 18 เขต ที่ถูกประกาศเป็นเขตที่ต้องควบคุมมลพิษ ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 32 (ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2552) เป็นประเด็นปฏิรูปหนึ่งที่ต้องการผลักดันให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อย่างจริงจัง เนื่องจากมีแนวโน้มเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษทางอากาศบริเวณพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ในเดือนกันยายน 2564 พบปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย 1 - 101 ppb (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 300 ppb) / ชั่วโมง พบไนโตรเจนไดออกไซด์เฉลี่ย 6 – 52 ppb (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 170 ppb) / ชั่วโมง พบฝุ่น PM 10 มีค่า 9 – 46 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 120 มคก./ลบ.ม.) และพบฝุ่น PM 2.5 มีค่า 4 – 24 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 50 มคก./ลบ.ม.)

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 1 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ร่างพระราชบัญญัติการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ.		✓	เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2564 มีการประชุมคณะกรรมการกฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการเสนอให้มีความคิดเห็นและข้อห่วงใยต่าง ๆ ในการจัดทำร่าง พ.ร.บ.เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ. .... ทั้งนี้ ที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทยรับข้อเสนอและข้อห่วงใยดังกล่าวไปปรึกษาหารือกับฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเลเพื่อนำเสนอคณะกรรมการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเลพิจารณาต่อไป

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การควบคุมมลพิษทางอากาศ

ในเขตพื้นที่ควบคุมมลพิษนั้น อาจไม่สามารถดำเนินการให้เห็นผลได้ในทันที เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ยังคงดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องเป็นปกติ ซึ่งยังคงมีการปล่อยมลพิษต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรเร่งส่งเสริมการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2561 การเร่งเพิ่มศักยภาพและบทบาทของชุมชนและอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในการเฝ้าระวังการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมถึงการเร่ง กำหนดแนวทางและมาตรการพิเศษทางกฎหมายด้านการป้องกันและควบคุมมลพิษคงไว้ในพื้นที่ต่อไปจนกว่าจะสามารถประกาศยกเลิกเป็นเขตควบคุมมลพิษ

2. การบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล

ประเด็นท้าทายที่สำคัญในการเร่งติดตามการบุกรุกพื้นที่ เพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติเนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้เกิดความชัดเจนของการแบ่งเขตการใช้ทรัพยากร จึงควรเร่งพัฒนาหรือปรับปรุงแนวเขตที่ดิน ป่าไม้ของรัฐทุกประเภท รวมไปถึงการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับการป้องกันและอนุรักษ์ฐานทรัพยากรของประเทศ

CR06G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs) ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs) ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

เมื่อพิจารณาข้อมูลการจัดอันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวม 17 เป้าหมาย มีแนวโน้มทรงตัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาคือ ปี 2563 - 2564 เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตามหากพิจารณารายเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วอาจกล่าวได้ว่า การขับเคลื่อนงานปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์พึงประสงค์ตามเป้าหมายในประเด็นลดมลพิษ ลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ยังไม่บรรลุผลสำเร็จถึงระดับเขียว (Green) เนื่องจากปัญหามลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ขยะอันตราย สารเคมีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และจากภาคครัวเรือนในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและฐานะผู้บริโภค ยังไม่ผ่านค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น ค่าฝุ่นละออง PM 2.5 PM 10 ที่ยังเกินค่ามาตรฐานในบางช่วงเวลา ปัญหาหมอกควันจากไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือยังคงทวีความรุนแรง ปัญหาคุณภาพน้ำเน่าเสีย รวมทั้งปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ขยะติดเชื้อจากชุมชนที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งมาจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการที่ผ่านมา การผลักดันตามกิจกรรมปฏิรูปที่ 4 ระบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด เป็นเขต หนึ่งใน 18 เขต ที่ถูกประกาศเป็นเขตที่ต้องควบคุมมลพิษ ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 32 (ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2552) เป็นประเด็นปฏิรูปหนึ่งที่ต้องการผลักดันให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อย่างจริงจัง เนื่องจากมีแนวโน้มเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในปี 2564 โดยกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดระยอง ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการทบทวนผลการปฏิบัติงานตามมาตรการของเขตควบคุมมลพิษ การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพิ่มกลไกการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานส่วนท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาและจัดทำข้อเสนอการออกกฎระเบียบใน การลงโทษ/เก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจากผู้ที่ก่อมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และกำหนดวิธีการใช้งบประมาณที่สามารถดำเนินการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่ ทั้งนี้ด้านการจัดการมลพิษ สถานการณ์ด้านอากาศสามารถและกากของเสียมีผลดำเนินงานจัดการที่ดีขึ้น ส่วนการดำเนินงานในการแก้ไข ปัญหามลพิษด้านสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ด้านมลพิษทางน้ำ ยังต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษนั้นเป็นกิจกรรมปฏิรูป ที่ยังคงมีความท้าทาย เนื่องจากการจะควบคุม ลด และขจัดมลพิษให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้อาจ ทำได้ยาก จากการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ปี 2564 เมื่อเทียบกับค่ามาตรฐาน พบว่า คุณภาพอากาศในพื้นที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการและมาตรการฯ ที่กำหนดไว้ โดยยัง พบสารปนเปื้อน อาทิ เบนซีน และ สาร 1,3–บิวทาไดอีน มีค่าสูงเกินค่าเฝ้าระวังฯ และสาร 1, 2–ไดคลอโรอีเทน และสารไวนิลคลอไรด์ มีค่าสูงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 และในส่วนของคุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเล และตะกอนดินยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีประเด็นปัญหาการจัดหาที่ดินที่เหมาะสม เพื่อการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ ขาดบุคลากรกำกับ ดูแล ตรวจวัดในแหล่งกำเนิดมลพิษที่เพียงพอ รวมถึงขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานใน การดำเนินกิจกรรมเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษให้สำเร็จตาม เป้าหมายและเจตนารมณ์ของการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ควรเร่งสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ กับประชาชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหามลพิษอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561 การเร่งเพิ่มศักยภาพและบทบาทของชุมชนและอาสาสมัคร พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในการเฝ้าระวังการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด มลพิษ รวมถึงการเร่ง กำหนดแนวทางและมาตรการพิเศษทางกฎหมายด้านการป้องกันและควบคุมมลพิษคงไว้ ในพื้นที่ต่อไปจนกว่าจะสามารถประกาศยกเลิกเป็นเขตควบคุมมลพิษ

CR06G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้เป้าหมาย **มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ** เมื่อพิจารณาข้อมูลการจัดอันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวม 17 เป้าหมาย มีแนวโน้มทรงตัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาคือ ปี 2563 -2564 เมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ อย่างไรก็ตามหากพิจารณารายเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วอาจกล่าวได้ว่า การขับเคลื่อนงานปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์พึงประสงค์ตามเป้าหมายให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศนั้น มีการผลักดันการปฏิรูปใน 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ **1) การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด** โดยกำหนดเขตจังหวัดทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัดให้ครบถ้วนทั้ง 23 จังหวัด เพื่อให้มีความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดเส้นเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และการกำหนด

พื้นที่ทางทะเลของแต่ละรายจังหวัดชายทะเลเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดเขตการปกครอง การวางแผน การดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ **2) การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน** โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการน้ำด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพิ่มศักยภาพและทักษะด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดย “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความมั่นคงทางน้ำ อาหาร เศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นท้องถิ่นและชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้บนความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา การผลักดันตามกิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และกิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ **(1) การพัฒนาระบบและกลไกที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** โดยกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง ปัจจุบันสามารถบันทึกข้อตกลงรายจังหวัดแล้วเสร็จ จำนวน 20 คู่จังหวัดและยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จจำนวน 1 คู่จังหวัด คือ จังหวัดกระบี่ - จังหวัดพังงา ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการหาข้อยุติร่วมกัน โดยการกำหนดพื้นที่เขตการปกครองทางทะเลเพื่อให้มีความชัดเจนในเขตความรับผิดชอบทางทะเลของแต่ละจังหวัด และนำมาซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล โดยได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายเพื่อกำหนดพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเลขึ้น โดยจะนำเอาแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งมาประกอบการจัดทำกฎหมายฉบับดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณารูปแบบของการจัดทำร่าง พ.ร.บ.เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ. .... ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการจัดทำเนื้อหารายวิชาเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับอุดมศึกษา โดยคณะทำงานจัดทำเนื้อหารายวิชาเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นคณะทำงานภายใต้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการจัดทำเนื้อหารายวิชาเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับอุดมศึกษาแล้วเสร็จ และได้นำเสนอกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแล้ว โดยกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้มีหนังสือแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศพิจารณานำไปบรรจุในหลักสูตรการศึกษาแล้ว สำหรับการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษานั้น คณะกรรมการฯ ได้มอบหมายผู้แทนประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ และได้จัดทำ (ร่าง) สาระสำคัญและเนื้อหาที่จะบรรจุเรื่อง เขตทางทะเล

และเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีแผนที่จะดำเนินการจัดประชุมเพื่อทดลองจัดการเรียนการสอน ต่อไป **(2) การสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน** กระทรวงมหาดไทยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกพื้นที่นำร่องในการดำเนินการ 2 แห่ง คือ ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร อำเภอโนนไทย และชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยดำเนินโครงการที่สำคัญ ๆ อาทิ การขุดลอก การสร้างฝาย การสร้างอาคารบังคับน้ำ การพัฒนาระบบระบายน้ำ รวมถึงกิจกรรมปลูกป่าเพื่อให้เกิดบริหารจัดการในชุมชนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมตามแนวพระราชดำริ การบริหารจัดการน้ำ ดิน ป่า และพลังงานอย่างบูรณาการ เพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ ทั้งน้ำอุปโภค บริโภค และน้ำสำหรับทำการเกษตร ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้และนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง สามารถบริหารจัดการแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อเสริมระบบชลประทานให้มีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินโครงการจัดการน้ำชุมชนสู่การพัฒนาเกษตรกรและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ชุมชนบ้านหนองจอก ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยในปี พ.ศ. 2564 สามารถเพิ่มปริมาณน้ำกักเก็บขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ลูกบาศก์เมตร สร้างความชุ่มชื้นและฟื้นฟูป่าต้นน้ำของชุมชนได้จำนวน 200 ไร่ มีผู้ได้รับประโยชน์จำนวน 3 ชุมชน รวม 800 ครัวเรือน ประชากร 2,700 คน พื้นที่เกษตร 500 ไร่

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การจัดทำแนวเขตการปกครองระหว่าง จ.พังงา และ จ.กระบี่ (ต.เกาะยาวน้อย อ.เกาะยาว จ.พังงา – ต.เขาทอง อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่) ที่ต้องพิจารณาหาข้อมูลพยานหลักฐานความเป็นมา เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการจัดทำแนวเขตการปกครองร่วมกัน โดยกระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาหาข้อยุติ นอกจากนี้ประเด็นการจัดทำร่าง พ.ร.บ.เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ. .... เพื่อกำหนดพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล ที่ต้องใช้วิธีการแบ่งเขตทางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law Of the Sea : UNCLOS 1982) เพื่อให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั้งในเรื่องเขตอำนาจอธิปไตยและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ เนื่องจากจะเป็นข้อมูลที่เปิดเผยและอาจส่งผลกระทบต่อการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้าน จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาทบทวนในทุกมิติที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ การรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อนำมาพิจารณาในการจัดทำกฎหมาย นับเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของตัวกฎหมายเมื่อมีการประกาศใช้ ซึ่งกระบวนการในการจัดทำกฎหมายนั้น หากได้รับฟังความเห็นครบถ้วนจากทุก ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ทราบถึงผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบในทุกระดับ โดยจะก่อให้เกิดความครอบคลุมที่ชัดเจน และเป็นธรรมกับทุกภาคส่วน โดยเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อประเทศชาติเมื่อกฎหมายได้มีการบังคับใช้ และมีการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกกลุ่มวัย ได้เข้าใจและทราบถึงอาณาเขตทางทะเลในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย เมื่อได้มีการประกาศการแบ่งเขตอย่างเป็นทางการ เพื่อป้องกันการขัดแย้งระหว่างพื้นที่เนื่องจากอาจมีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองในพื้นที่ทางทะเลระหว่างจังหวัด

CR06G03 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟู ให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 114 ประเทศแรก ของโลก

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 114 ประเทศแรก ของโลก

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

โดยในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนนปี 2564) โดยหากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ภายใต้การบรรลุเป้าหมายให้**ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม** อาจกล่าวได้ว่ายังไม่บรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพหมายถึงการมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือการที่มีชนิดพันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก (ที่มา: สผ.) **โดยสถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ** จากการสำรวจพบชนิดพันธุ์ใหม่ของโลกในประเทศไทย ในช่วงปี 2557 - 2561 จำนวน 202 ชนิด สำหรับชนิดพันธุ์สัตว์มีการสำรวจในปี 2563 พบชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังที่ถูกคุกคาม 671 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 13.42 ของสัตว์มีกระดูกสันหลังที่พบในประเทศไทย มี**พื้นที่ชุ่มน้ำกระจายอยู่ทั่วประเทศ** คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของพื้นที่ประเทศ โดยในปี 2562 พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซต์ แห่งที่ 15 ของประเทศไทย ลำดับที่ 2,420 ของโลก **ระบบนิเวศป่าไม้** พื้นที่ป่าไม้ในปี 2563 พบว่าในปี 2563 มีพื้นที่ป่าไม้ 102,353,485 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.64 ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งมีปริมาณลดลงจากปี 2562 ที่มีพื้นที่ป่าคิดเป็นร้อยละ 31.68 ซึ่งได้มีฟื้นฟูโดยการปลูกป่าโดยหน่วยงาน 37,306 ไร่ และภาคเอกชน 13,994 ไร่ และมีป่าชุมชนรวม 13,028 หมู่บ้าน เนื้อที่ 6,295,718 ไร่ ในส่วนของพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ พบว่าในปี 2562 มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 8.28 หรือประมาณ 26.78 ล้านไร่ โดยแบ่งเป็นสวนป่าเศรษฐกิจ 4.72 ล้านไร่ และสวนยางพารา (ในที่ดินเอกสารสิทธิ์) 22.06 ล้านไร่ ทั้งนี้ในส่วนของพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทยังอยู่ในระหว่างจัดทำข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำหรับ**การกัดเซาะชายฝั่ง** พบว่า ในปี 2561 มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะ 726.76 กิโลเมตร และนอกจากนี้ในปี 2562 ประเทศไทยมีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีสูงกว่าปี 2561 ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นภัยคุกคามที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทาง

ชีวภาพของประเทศไทย ทั้งความหลากหลายทางพันธุกรรมและชนิดพันธุ์ รวมทั้งชนิดพันธุ์พืชและสัตว์พื้นเมืองตลอดจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ จึงจำเป็นต้องเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญต่างๆในประเด็น เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ต่อไป

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดย **1) การหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบ** มุ่งเน้นการเพิ่มความเข้มงวดการลาดตระเวนและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันรักษาป่าในพื้นที่ป่าไม้ และเพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของป่า โดยในปี 2564 มีพื้นที่ป่าไม้ได้รับการปลูกและฟื้นฟู 407,655 ไร่ หน่วยงานสามารถหยุดยั้งการทำลายป่าคงสภาพและยึดคืนผืนป่าที่ถูกบุกรุก 18,347 ไร่ และสามารถดำเนินการชิงเก็บ 1,200 ตัน ทำให้จุดความร้อน (hotspot) ลดลงกว่าร้อยละ 50 จากปีที่ผ่านมา (กรมป่าไม้, 2564) อีกทั้ง หน่วยงานได้มี **2) การพัฒนาและขยายผลระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SMART Patrol System) ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง** เพื่อป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่า โดยในปี 2564 สามารถดำเนินการได้ 213 แห่ง โดยมีร้อยละการลาดตระเวนครอบคลุม (patrol coverage) ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป้าหมายดำเนินการได้ร้อยละ 86.15 (อส, 2564) **3) การเพิ่มและพัฒนาป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียว ในเขตเมืองและชุมชน** โดยมีพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น 33,586 ไร่ มีการสนับสนุนกล้าไม้ 158,470,000 กล้า (กรมป่าไม้) และ **4) มีการรวบรวม และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และถูกคุกคามของประเทศ** เช่น พืชหายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์จำนวน 408 ชนิด กล้วยไม้ จำนวน 615 ชนิด และขิงข่า จำนวน 262 ชนิด มีทรัพยากรพันธุ์พืชหายาก พืชที่ถูกคุกคาม พืชใกล้สูญพันธุ์ ได้รับการอนุรักษ์ ขยายพันธุ์ ศึกษาวิจัย และสามารถเข้าสู่โปรแกรมฟื้นฟูคืนถิ่น ดำเนินการได้รวม 37 ชนิดสะสม และมีแหล่งอนุรักษ์และจัดแสดงแหล่งเรียนรู้ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการรองรับการให้บริการทางพฤกษศาสตร์ตามมาตรฐานสากล จำนวน 5 แห่ง

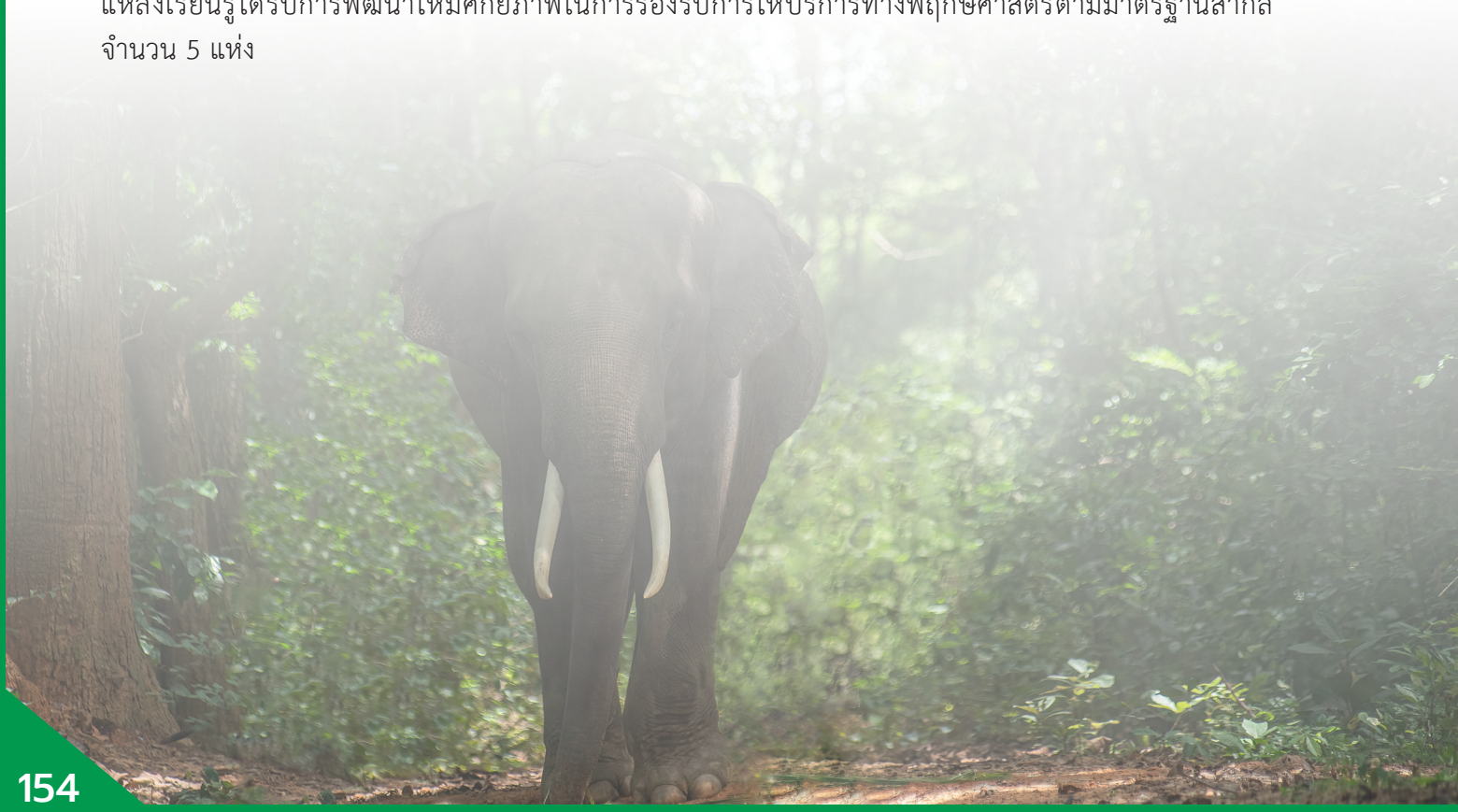

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจรวมถึงการสร้างที่อยู่อาศัย ยังคงเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทำให้มีความท้าทายที่สำคัญในการเร่งติดตามการบุกรุกพื้นที่เพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการติดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะทางของบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของหน่วยงาน ทั้งด้านงบประมาณ ในการปฏิบัติหน้าที่ ป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากร รวมถึงการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ จึงควรเน้นให้ความสำคัญกับ **1) การส่งเสริมเครือข่ายชุมชนในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติให้เพิ่มมากขึ้น** โดยสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าแก่ทุกภาคส่วน **2) ส่งเสริมและสนับสนุนการสำรวจข้อมูลและการมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่เป็นปัจจุบัน** เพื่อให้มีฐานข้อมูลในการติดตามประเมินผล และสามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงภาคประชาชนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ **3) ควรเร่งส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับการป้องกันและอนุรักษ์ฐานทรัพยากรของประเทศ** เพื่อให้หน่วยงานสามารถติดตามป้องกันการบุกรุกพื้นที่อย่างผิดกฎหมายได้อย่างทันท่วงที เช่น การใช้โดรนในการตรวจวัดจุดความร้อน (hotspot) หรือใช้โดรนติดลูกบอลดับไฟก่อนลุกลาม การส่งเสริมพัฒนาระบบติดตามการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้อัจฉริยะมาช่วยในการวิเคราะห์ และการประมวลผลข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม ทำให้การทำงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต่อไป

CR06G04 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4

เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนน ปี 2564) โดยหากพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ที่ผ่านมาประเทศให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยละเลยการสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการอย่างสิ้นเปลืองโดยขาดความสมดุล

จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมลงของระบบนิเวศจนยากที่จะเยียวยาหรืออนุรักษ์ ฟื้นฟูให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิมได้ เช่น พื้นที่ป่าไม้ ในปี 2563 พบว่ามีพื้นที่ป่าไม้ 102,353,485 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.64 ของพื้นที่ประเทศ มีปริมาณลดลงจากปี 2562 ที่มีพื้นที่ป่าคิดเป็นร้อยละ 31.68 ทั้งนี้สาเหตุหลัก ๆ มาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีความต้องการใช้ประโยชน์จากป่าไม้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการเป็นแหล่งที่ดินทำกิน มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร เป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ได้แก่ การสร้างฝาย อ่างเก็บน้ำ การตัดถนน การทำแนวสายไฟแรงสูง การโทรคมนาคม การทำเหมืองแร่ หรือการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการท่องเที่ยว โดยสร้างบ้านพัก สถานที่ตากอากาศ สนามกอล์ฟ รวมถึงการซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไร เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการทำลายพื้นที่ป่าเป็นบริเวณกว้าง นอกจากนี้ยังรวมถึงการลดลงของป่าชายเลน ป่าชายหาด และป่าพรุ ที่ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ที่สำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปเป็นบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมและด้านอาหาร โดยเฉพาะการลดลงของความหลากหลายและปริมาณสิ่งมีชีวิตที่มีวงจรชีวิตที่เชื่อมโยงกับป่าชายเลนและพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย หอย ปู และปลาที่นำมาบริโภคเป็นอาหาร เป็นต้น (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2564) ซึ่งภาครัฐได้มีการแก้ไขปัญหาโดยการจัดที่ดินทำกินให้แก่ชุมชน โดยรวมผลดำเนินการจนถึงปี 2563 ได้เห็นชอบพื้นที่เป้าหมายแล้ว 734 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 76.12 หรือประมาณ 1.5 ล้านไร่ โดยได้ออกหนังสืออนุญาตแล้ว 267 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.06 หรือประมาณ 700,000 ไร่ ซึ่งได้จัดคนเข้าใช้ประโยชน์แล้ว 60,419 ราย ดังนั้น การบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดข้อพิพาทระหว่างกลุ่มผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ด้วยเงื่อนไขข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดความขัดแย้ง และก่อให้เกิดการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมบนฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

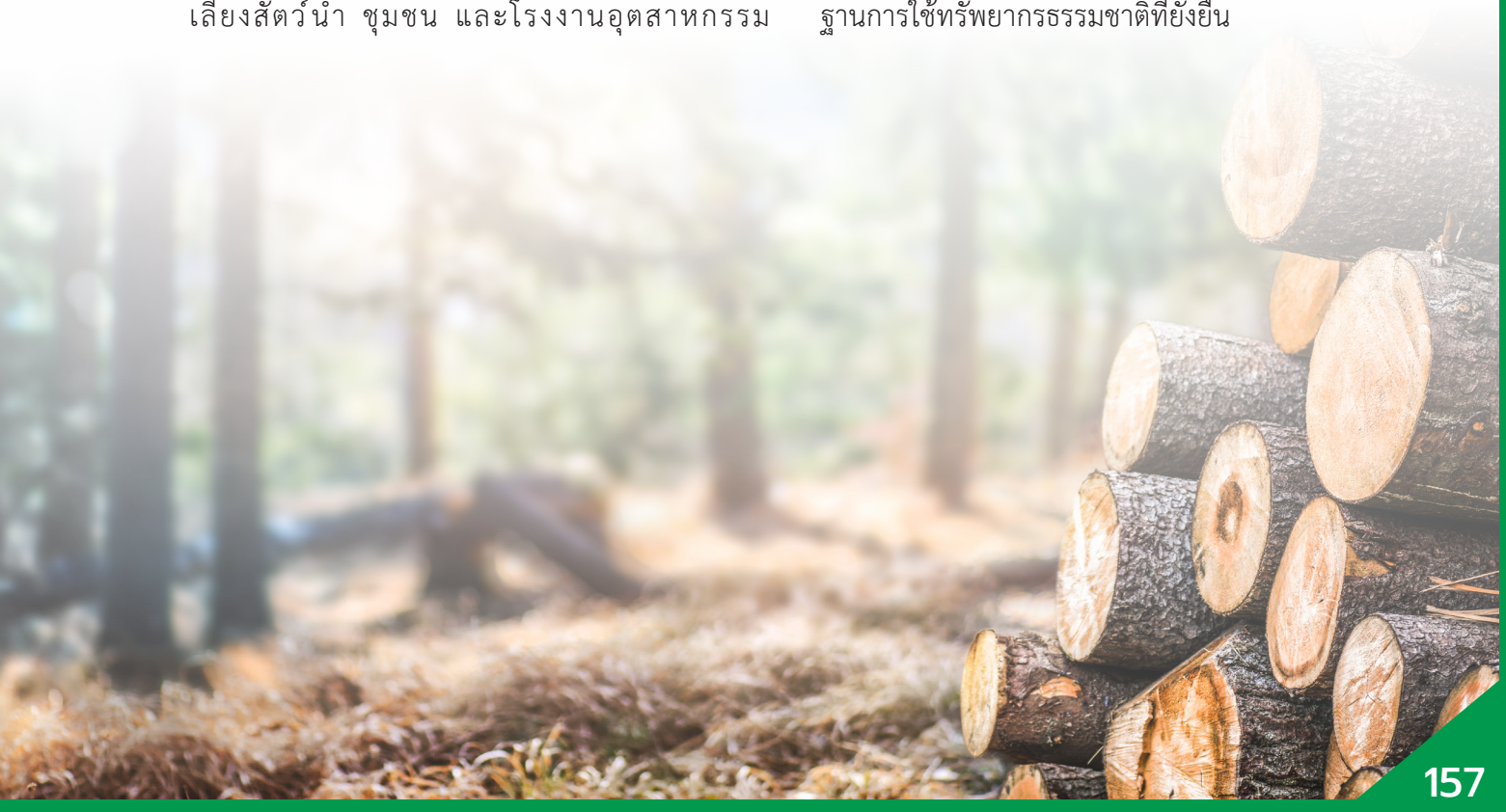

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญเพื่อมุ่งเน้นการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ รวมถึงลดความขัดแย้งของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ โดย **1) การเพิ่มและพัฒนาป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน** มีการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาป่าชุมชน ได้ร้อยละ 95 จากเป้าหมายดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาป่าชุมชน 427 ป่าชุมชน โดยมีประชาชนในพื้นที่ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน 250 ป่าชุมชน อีกทั้งหน่วยงานได้ปฏิบัติการให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายชุมชนไม้มีค่า-ป่าครอบครัว และมีการขยายตัวในลักษณะเครือข่ายไปแล้ว 4 ภูมินิเวศ มีพื้นที่ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินการชุมชนไม้มีค่า-ป่าครอบครัว 5,258 ไร่ มีการส่งเสริมเกษตรกรปลูกบำรุงไม้เศรษฐกิจ (ไม้โตเร็วและไม้โตช้า) จำนวน 16,000 ไร่ มีการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินดำเนินการได้ 45,000 ไร่ **2) การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยการจัดการที่ดินทำกิน** ได้ดำเนินการสำรวจการถือครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์แล้วเสร็จจำนวน 4.27 ล้านไร่ มีแปลงที่ดินที่ประชาชนได้รับการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ดำเนินงานสะสม จำนวน 1,895 แปลง มีครัวเรือนที่ยากจนที่ได้รับการจัดที่ดินเพื่อเข้าทำประโยชน์และอยู่อาศัย จำนวน 1,624 ครัวเรือน **3) การดำเนินงานพัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ** ได้มีการจัดทำข้อเสนอแนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ BD ในพื้นที่กรรมสิทธิ์ Privately Protected Areas (PPA) และ Private-Land Conservation Areas (PLCA) โดยมีข้อเสนอเชิงกลไกการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียวนอกเขตอนุรักษ์แล้ว 1 ข้อเสนอ โดยหน่วยงานอยู่ระหว่างการศึกษาทบทวนคำนิยามของไม้แปรรูปในมิติต่าง ๆ เพิ่มเติมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการยกร่างประกาศกระทรวงการคลังเพื่อลดและยกเว้นอากรขาออกไม้ต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในการบรรลุเป้าหมายเกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจะต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง ทำให้มีความท้าทายที่สำคัญ **1) เร่งแก้ไขปัญหาความไม่ชัดเจนในการใช้ทรัพยากร** เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทและพื้นที่ตกอยู่กับภาคส่วนที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรอย่างแท้จริง ทั้งยังสามารถบังคับใช้ข้อกฎหมายต่าง ๆ ในการควบคุมการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ **2) เร่งจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (one map)** เพื่อให้เกิดความชัดเจนของพื้นที่ในหน่วยงานของภาครัฐโดยรวมของทั้งประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความชัดเจน ไม่เกิดความทับซ้อนกันในการนับพื้นที่ระหว่างหน่วยงานของรัฐ ส่งผลให้มีหน่วยงานที่ดูแลทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ที่ชัดเจน **3) สร้างมาตรการจูงใจทางด้านภาษี** โดยภาครัฐออกนโยบายจูงใจให้ผู้ผลิตเข้าสู่ฐานการผลิตสีเขียว ซึ่งจะประกอบไปด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomic) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นกระแสเศรษฐกิจในระดับโลก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน พร้อมทั้งยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม **4) พัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ** โดย (1) ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ครบวงจรในทุกระดับ และพัฒนา เศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม (2) พัฒนาและส่งเสริมการรับรองป่าไม้ ตามมาตรฐานการรับรองป่าไม้ให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการรับรองทั้งในระดับประเทศและระดับสากล และ (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์การบริการจากป่าไม้อย่างสมดุล ยั่งยืน และเกื้อกูลระบบนิเวศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โดยเพื่อให้เกิดความชัดเจนของการแบ่งเขตการใช้ทรัพยากร จึงควรเร่งพัฒนาหรือปรับปรุงแนวเขตที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภท รวมถึงการสร้างความเข้าใจถึงปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่ป่า และการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและใช้ประโยชน์ร่วมของชุมชนและป่าไม้เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่ารวมถึงสร้างแนวร่วมในการช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ทั้งนี้สามารถดำเนินการโดยการนำระบบสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการติดตามตรวจสอบและจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายให้ทันกับสถานการณ์และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมโดยเฉพาะในพื้นที่ป่าต้นน้ำและพื้นที่อนุรักษ์ที่มี **และในการมุ่งสู่การพัฒนาและเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อสร้างการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน** จะต้องเร่งผลักดันพัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ครบวงจร เร่งพัฒนาและส่งเสริมการรับรองป่าไม้ตามมาตรฐานการรับรองป่าไม้ให้ได้รับการรับรองทั้งในระดับประเทศ และการเร่งผลักดันแนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ BD ในพื้นที่กรรมสิทธิ์ Privately Protected Areas (PPA) และ Private-Land Conservation Areas (PLCA) อย่างต่อเนื่อง